בה"י

קונטרס

שיחות קודש

דא"ח מפ"ק

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ליל שישי הכנה לשב"ק

פרשת תרומה תשע"ג

יו"ל בשנת תשע"ו

המאור שבתורה

יו"ל ע"י

מכון המאור שבתורה

שע"י מוסדות טאלנא

עיה"ק ירושלים תובב"א

תוכן הדברים למאמר

'תכלית הידיעה שלא נדע'

ובדברי רש"י (כה, לד) 'ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים כפתוריה ופרחיה - זה אחד מחמשה מקראות שאין להם הכרע'.

יביא דברי רש"י ומקורו בגמרא ☆ יזכיר תמיהת **המשכיל לדוד** למה בכל החמש מקראות לא הביא רש"י אלא בכתוב דידן ☆ יתמה היאך לא הכריע הכתוב בדבר שצריך לדעת הלכה למעשה ☆ יביא פסק **הרמב"ם** בזה וביאור **הכס"מ** בשם **הר"י קורקוס** בדבריו ☆ יעיר בסדר הכתובים שהיפך הכתוב סדרו ☆ יביא בחינת המנורה שמורה על החכמה ☆ יבאר חילוק **רבינו בחיי** בין הארון שרומז לתורה שבכתב למנורה שרומז לתורה שבע"פ ☆ יביא דברי **הרה"ק הבני יששכר זיע"א** בענין מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא ☆ יבאר דבריו הקדושים ☆ יסמיך לזה ענין והחכמה מאין תמצא ☆ יבאר בזה ענינו של משרע"ה שהראו לו כל מה שתלמיד ותיק יחדש בכדי להמשיך בחינת תורה שבכתב לתורה שבע"פ ☆ יעמיק בזה בענין שתהיו עמלים בתורה ☆ יבאר בזה ענין שנתקשה משה במעשה המנורה ב' פעמים כביאור **השפתי חכמים** ☆ יישב בזה התמיהות בענין המנורה שרומז לבחינת תכלית הידיעה שלא נדע ☆ יביא מאמר חריף **מהרה"ק הבית ישראל זיע"א** בענין סכנת הסומך על חכמתו ☆ ירמז ע"פ זה ענין 'לאחותך' שטרח וכתב לה קרא ☆ יסיק לדרך לימוד התוה"ק בענוה ושפלות ולא לסמוך על כשרונות וכוח החכמה ☆

תכלית הידיעה שלא נדע

(רבינו ידעיה הפניני – בחינות עולם פכ"ג)

כתיב בפרשתן (כה, לד) 'ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים כפתוריה ופרחיה'. וכתב רש"י 'משוקדים כפתוריה ופרחיה - זה אחד מחמשה מקראות שאין להם הכרע, שאין ידוע אם גביעים משוקדים או משוקדים כפתוריה ופרחיה'. מקור דברי רש"י בגמרא (יומא נב.) 'איסי בן יהודה אומר חמש מקראות בתורה אין להן הכרע, שאת, משוקדים, מחר, ארור, וקם'.

רבינו לא כתבו בשום חד מנייהו אלא כאן

והנה בדברי רש"י יש לתמוה תימה רבתי, כאמור בגמרא ביומא שם נאמרו חמשה מקראות אשר אין להם הכרע, ובכל חמשה מקומות הללו, לא הזכיר רש"י את דברי חז"ל אלו שהם מקראות שאין להם הכרע, **אלא בכתוב דידן בלבד**, והוא דבר תימה ופלא למה הזכיר ענין זה דייקא בכתוב דידן, ולא בשאר מקראות שאין להם הכרע, שקדמו לכתוב דידן, ואחריו, והלוא דבר הוא, ועי' **במשכיל לדוד** כאן שעמד בזה, וז"ל 'כולהו איתנהו ביומא פרק הוציאו לו, ומכל מקום רבינו לא כתבו בשום חד מנייהו אלא כאן'. ועיי"ש מה שכתב בזה בדרך הפשט.

וכן תעשו לדורות

עוד יש להבין, בשלמא בכל ד' המקראות האחרים שאין להם הכרע, הנה אף שהם נוגעים לפשוטו של מקרא, ובוודאי שנרמזו בהם סודות נוראים, מכל מקום לא נפיק מיניה חורבא, לפי שאין עולה מהם הלכה למעשה, לפי שכולם נאמרו על מעשים שהיו, בחטא אדם הראשון דכתיב (בראשית ד, ז) 'הלוא אם תיטיב **שאת**'. בברכת יעקב אבינו (שם מט, ז) '**ארור** אפם כי עז ועברתם כי קשתה'. במלחמת עמלק שאמר הכתוב (שמות יז, ט) 'בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק **מחר** אנכי נצב על ראש הגבעה'. ובהסתלקות משרע"ה (דברים לא, טז) 'הנך שכב עם אבותיך **וקם** העם הזה'. אמנם כתוב דידן, הוא נוגע הלכה למעשה, שהלוא נאמר בו (שמות כה, ט) 'ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו'. ודרשו חז"ל (סנהדרין טז, והובא ברש"י) 'וכן תעשו לדורות'. מעתה יש לתמוה מה טעם כיסתו התוה"ק ולא גילתה לן הכרע כתוב זה, והלוא סו"ס צריך לידע היאך לעשות שיקוד המנורה, אי גביעיה משוקדים או כפתוריה ופרחיה, ולא בא הכתוב לסתום אלא לגלות, והיאך יעשו לדורות אם אין יודעים כיצד לעשות.

והכל משוקדים כמו שקדים בעשייתן

ובאמת מצינו בזה מבוכה גדולה להלכה, שהרמב"ם (פ"ג מבית הבחירה ה"א-ב) פסק 'המנורה מפורשת צורתה בתורה, וארבעה גביעים ושני כפתורים ושני פרחים היו בקנה המנורה וכו' והכל משוקדים כמו שקדים בעשייתן'. **ובכסף**

משנה שם כתב וז"ל 'כתב **הר"י קורקוס ז"ל** שכתב כן רבינו דמספקא לן אי קאי אגביעים או אכפתוריה ופרחיה, **ולכך מפרש אתרוייהו דמספיקא עבדינן כולהו משוקדים** שאף אם יעשו משוקדים ואין צריך להיות משוקדים אין בכך הפסד, אבל אם יניח מלעשות משוקדים אם צריך משוקדים איכא קפידא'. פירוש מאחר והוא ספק שלא הוכרע, ע"כ עושה הכל משוקד בגוף המנורה, ואף שלכתחילה אין לעשות כן, מכל מקום מאחר ולא ידעינן, א"כ בדיעבד כשר, ועיי"ש בנושאי כלי הרמב"ם שהאריכו למעניתם ליישב את דברי הרמב"ם, היאך יעשו את המנורה לכתחילה בדבר שאינו כשר אלא בדיעבד, ועכ"פ בוודאי תגדל התימה מאד, למה באמת לא הכריע הכתוב דבריו, עד שחכמי ישראל נשארו בספק, שנוגע הלכה למעשה לעבודת בית המקדש וצורת בית הבחירה וכליו.

וששה קנים יוצאים מצדיה

עוד יש להעיר בסדר הכתובים, הנה בפרשת המנורה פתח הכתוב במנורה עצמה, ואח"כ סידר דיני קני המנורה, שנאמר (כה, לא–ב) 'ועשית מנורת זהב טהור וגו', וששה קנים יוצאים מצדיה'. וכך היא המידה שיפתח הכתוב בדיני המנורא גופא, שזה עיקר המצוה, ואחר מכן דיני הקנים, שהם פרטים של המנורה, ומה מאד ייפלא שתיכף אחר כן היפך הכתוב את הסדר, שהתחיל לצוות על דיני שיקוד **הקנים**, ורק אחר מכן סידר דיני שיקוד המנורה, שנאמר (שם לג–לד) 'שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח וגו', ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים כפתוריה ופרחיה'. והוא פלא שיפתח הכתוב בענין המנורה תחילה, ואחר מכן ענין הקנים, ובהמשך נתהפך הסדר ונתפרשו הגביעים המשוקדים של הקנים, עוד קודם המנורה עצמה, היפך הסדר וההגיון, והיפך תחילת הכתוב.

הרוצה שיחכים ידרים

והנה מצינו בכל הכלים ענינים גבוהים מאד, וכבר אמרו חז"ל (יומא עב:) 'אמר רבי יוחנן שלשה זירים הן, של מזבח ושל ארון ושל שלחן, של מזבח זכה אהרן ונטלו, של שלחן זכה דוד ונטלו, של ארון עדיין מונח הוא, כל הרוצה ליקח יבא ויקח'. ופירש"י לשם 'שלשה זירין נעשו בכלי הקודש, של מזבח סימן לכתר כהונה, ושל ארון סימן לכתר תורה, ושל שולחן סימן לכתר מלכות'. וענין המנורה לא נזכר שם, אמנם חז"ל אמרו (ב"ב כה:) בענין המנורה 'אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר יצפין, וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום'. נמצא ענין המנורה מורה על מעלת החכמה, ויש להבין מה ענין מעלת החכמה במנורה, אחר מעלת הארון שהוא כנגד כתר תורה, ובמה נתייחדה מעלת המנורה ממעלת הארון.

לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון

ומצאנו במפרשים (עי' **רבינו בחיי** כה, לט ד"ה וכל הדברים, וע"ע **שפ"א** תצוה תרמ"א ד"ה במדרש בענין בחינת משרע"ה ארון הברית ואהרן הכהן בחינת המנורה, עיי"ש) שהחילוק בין בחינת הארון לבחינת המנורה, שהארון רומז על בחינת התורה הכתובה, התורה שבכתב, שהיו בו לוחות ושברי לוחות, ועליהם אמר הכתוב (דברים לא, כו) 'לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון ברית ה' אלקיכם'. ונחלקו בגמרא (ב"ב יד:) אי היה מונח בתוך הארון עצמו, או שהיה מונח על גבי דף היוצא הימנו, עיי"ש. ועכ"פ הארון הוא ענין תורה שבכתב, שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהיה תורה אחרת, ולעולם לא יהיה בה כל שינוי וחידוש דבר, מאידך בחינת המנורה, שיש בה פרחים וכפתורים ומאיר בה אור החכמה, רומז לחכמת התורה, והיא בחינת כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש, בסלסול ופלפול בחידושים מופלאים, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, והיא בחינת חכמת התורה, אשר נהג משרע"ה טובת עין ומסרה לישראל שיפלפלו ויעמיקו בתוה"ק,

ויוסיפו מחכמתם חידושי דינים, ובכל הדורות נוספו רבבות אלפי חידושים בכל עניני התורה שבעל פה, כל דור ודור ע"פ צרכי הדור ועניניו.

מלתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא

והנה דוקא בענין התורה שבע"פ, שהאדם מחדש בתורה חידושים נפלאים ומיוחדים, יכול האדם ח"ו לבוא מתוך כך לבחינת גאות והתנשאות, לטעות לסבור מי ידמה לי ומי ישוה לי, ומתוך גאות מאוסה זו הוא יכול ליפול עד שאול תחתית, ומצינו בזה מאמר יקר ונפלא שכתב **הרה"ק מדינוב זיע"א בספה"ק בני יששכר** (חודש אדר מאמר י – חקת התורה) וזלה"ק 'והנה אודיעך ידידי אגב אורחא בכאן, ותשכיל ותדע בזה הים הגדול רחב ידים, תלמוד שלנו תמצא בו כמה פעמים מלתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא (פסחים יח:), ולמה כזאת, ולמה לא מצינו כזאת בשארי המדות הי"ג שבתורה לומר מלתא דאתיא בגזירה שוה ובבנין אב וכיוצא טרח וכתב לה קרא, ומהראוי להבין למה ישתנה בזה מדת הקל וחומר מכל המדות, וגם טורח זה למה לנו גם במדת הקל וחומר, ונראה לי דהנה כל המדות אינם על פי שכל אנושי, רק מקובלים בתורה, ומדת קל וחומר בלבד הוא גם כן על פי השכל, ובכדי שנדע שהתורה הוא למעלה מן השכל והוא רצונו ית"ש ואין להשתמש בחקירות אנושיית בדרכי התורה, על כן מלתא דאתיא בקל וחומר, שהוא שכל אנושיי, טרח וכתב קרא מן התורה, וכיון שנכתב הדבר בתורה הרי הוא למעלה מן השכל'. עכדה"ק.

אין אדם דן גז"ש מעצמו אא"כ קיבלה מרבו

ועומק דבריו הקדושים, שחלוקה מידת קל וחומר משאר י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, שמידת קל וחומר האדם דן מעצמו, ואילו שאר המידות אינו יכול לדון מעצמו בכלי שכלו ומחשבתו, שאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן קיבלה מרבו, ורבו מרבו עד משה רבינו ע"ה מקבל התורה מסיני, ואשר על כן דייקא בענין מידת קל וחומר, מצינו שטרח הכתוב לכותבה, אע"פ שהוא דבר פשוט, ואמרו בגמרא (ב"ק מו. נדה כה.) 'למה לי קרא סברא היא'. ומכל מקום טרח הכתוב כמה פעמים לכתוב דבר הידוע ומובן לכל מדין קל וחומר, כדי שיידע האדם שלא יסמוך על עצמו ועל כלי הבנתו ומחשבתו, וכבר אמר החכם מכל אדם (משלי ג, ה) 'ואל בינתך אל תשען'. וח"ו אם יסמוך האדם על עצמו, על בינתו היתירה על חכמתו ועל כשרונו, הנה ח"ו אחריתו עדי אובד, וסופו יורש גיהנום רח"ל מתוך שסומך על עצמו ועל כוחו, ואשר על כן טרח הכתוב לכתוב דברים שהם ידועים ומובנים לכל בר בי רב דחד יומא, דברים העולים בקל וחומר שאדם דן מעצמו, שיידע האדם חומר הענין שיסמוך ח"ו על כלי שכלו, שאף שמידת ק"ו היא מידה אחת מי"ג מידות שהתורה ניתנה לידרש בה, מ"מ מידה זו היא מסוכנת מאד, וצריך ליזהר מאד בשימוש הנעשה בה, והיא כחרב פיפיות ביד עוסקי התורה, שיכולה להתהפך לבחינת סם מות, רח"ל.

והחכמה מאין תמצא

ועל כן אמרו בגמרא (סוטה כא:) 'א"ר יוחנן אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר (איוב כח, יב) והחכמה מאין תמצא'. ועוד אמרו (תענית ז.) 'אמר רבי חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב (ישעיה נה, א) הוי כל צמא לכו למים, לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה'. שאין דברי התורה יכולים להאמר אלא על ידי מי שדעתו שפלה לא נאמר בגמרא, לפי שאדרבא פעמים רבות שבעלי כשרונות וחכמה עוסקים בתורה ומחדשים בה חידושים נפלאים, ודברי תורתם ערבים על השומעים ומאירי עינים ומשמחי לבבות, ומכל מקום אין דברי התורה **מתקיימים** בהם, לפי שאין דעתם שפלה

עליהם, שמתוך שהם עושים תורתם קרדום לחפור בה, ומתנשאים בחכמתם ובחכמת התורה שהשיגו בחכמה ומעלת הכשרון, שוב אין נותן התורה רוצה לשכון בינותם, ודברי התורה מניחין מקום הגבוה ויורדים למקום הנמוך, ורק מי ששם עצמו כמי שאינו, שמסלק את כל עצמותו לגמרי עד בחינת 'והחכמה מאין', שאין לו שום השגה ותפיסת יד כהה מבחינת עצמותו, מבחינת כלי שכלו וחכמתו בעסק התוה"ק, אזי הוא זוכה ש'והחכמה מאין תמצא', שהתורה הקדושה מצויה בידו, ואינה מסתלקת הימנו, וע"ד שאמרו בזוה"ק (ח"ג רעי"מ רלה.) 'חכמה כ"ח מ"ה'. שכל תכלית החכמה אינה מושגת אלא על ידי שיודע שה'כח' הוא בחינת 'מה', שלית ליה מגרמיה כלום, והכל שלו ומידו ניתנו לו.

ועליהם ככל הדברים

ועל כן איתא במדרש (ויקר"ר כב, א) בדברי הכתוב (דברים ט, י) 'ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלקים ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם וגו' רבי יהושע בן לוי אמר ועליהם ככל הדברים וכו' מקרא משנה הלכות תלמוד תוספתות אגדות ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו כולן נאמרו למשה בסיני'. וטעם הענין שניתנו כל הדברים למשרע"ה בסיני, אפילו חכמת התורה של תלמידים ותיקים עד סוף כל הדורות, לפי שמשרע"ה השיג והגיע למידת הענוה והשפלות האמיתית, כפי שהתוה"ק העידה עליו (במדבר יב, ג) 'והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. והיאך סבר בדעתו שהוא שפל יותר מכל האדם אשר על פני האדמה, והלוא ידע שהוא עצמו קיבל את התורה מפי הגבורה, וכל העם היו עמי הארצות ולא היה בידם לא תורה ולא מצוות, אמנם משרע"ה בדעתו הרחבה השיג וידע שבאמת הוא שפל מכל האדם אשר על פני האדמה, והבין בדעתו שאע"פ שהשיג ונתעלה מעלות רבות, הנה אין זה משלו, ולדידיה לא שוה ליה מאומה, דלית ליה מגרמיה כלום, וע"כ הראו לו למשרע"ה כל התורה הכתובה והמסורה, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, היינו בכדי לחבר ולהמשיך את בחינת תורה שבכתב, לבחינת התורה שבע"פ שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, באופן של ענוה ושפלות, בידיעה ברורה דלית ליה מגרמיה כלום, הנה ענין זה חשוב להצטרף ולהתאחד עם בחינת התורה שבכתב.

מלמד שהמקום מתאוה שיהו ישראל עמלים בתורה

ובזה חלוקים הארון והמנורה, שהארון רומז לבחינת התורה שבכתב בדייקא שניתנה לנו חתומה ושלימה בלא תוספת ובלא גרעון, ואילו בחינת המנורה רומזת לחכמת התורה, היינו מה שאיש ישראל זוכה לפלפל ולחדש בתוה"ק חידושים ודרכים, הלכות ואגדות, והנה בבחינת התורה שבכתב אין חשש שיתגאה האדם, שהכל כתוב וחתום מיד ה' עלי השכיל, אבל בבחינת המנורה, בחינת חכמת האדם שזוכה לחדש בתוה"ק, הנה בזה יכול הלומד בחכמתו ליפול בסברו כי כוחו ועוצם פלפולו, הוא שעשה לו את החיל הזה, ולמה לי קרא סברא הוא, וענין זה הוא הטעות החמורה ביותר בעניני לימוד התוה"ק, שהמתנשא בתורתו ובחידושיו, מכוח חכמתו וכשרונו, הנה אין זה תורת ה' כלל, ואין חפץ להשי"ת בתורה זו כלל, וכבר אמר הכתוב (ויקרא כו, ג) 'אם בחוקתי תלכו', ודרשו חז"ל (תו"כ בחוקותי א-ב, והובא ברש"י) 'אם בחוקותי תלכו, יכול אילו המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם הרי מצות אמורות, הא מה אני מקיים אם בחוקותי תלכו להיות עמלים בתורה, מלמד שהמקום מתאוה שיהו ישראל עמלים בתורה'. וכל שהוא עמל בתוה"ק, מתוך יגיעת בשר ומוח, בלא כשרון ובלא מעלות, והוא יגע להשיג דבר מה, לתורה זו הקב"ה מתאוה, בחינת '**טרח** וכתב לה קרא', בטורח ועמל ויגיעה, וח"ו אם אינו עמל בה, אין הקב"ה רוצה וחפץ בתורה זו כלל.

נתקשה משה במעשה המנורה

ואשר על כן דייקא במעשה המנורה מצינו ענינים טמירים ונעלמים, חתומים וסתומים, שלא מצינו דוגמתם בשאר הכלים, תחילת הענין במה שאמר הכתוב (כה, לא) 'ועשית מנורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה', ופירש"י 'תיעשה המנורה - מאליה, לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב תעשה'. ולהלן כתיב (כה, מ) 'וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר', ופירש"י 'וראה ועשה - ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מנורה של אש'. וביאור הענין כמו שפירש בעל **שפתי חכמים** (פסוק לא) 'הקב"ה כשראה שנתקשה בה, הראהו מנורת אש ואעפ"כ נתקשה בה, אמר לו השלך את הככר לאור'. היינו שתחילה נתקשה משרע"ה בעשיית המנורה, והראה לו הקב"ה מנורה של אש, ואחר כל זאת עדיין לא היה יודע משרע"ה היאך לעשותה, והוצרך להשליך הככר לאש ונעשתה המנורה מאליה, ואע"פ שגם שאר הכלים היתה עשייתן קשה ומורכבת, ככרובי הארון וסניפי השולחן, מכל מקום דייקא במנורה מצינו שנתקשה משרע"ה יותר מן הכל, לרמז וללמד שבחינת המנורה, אפילו משרע"ה שקיבל תורה מפי הגבורה, גם הוא כביכול נעלמו הימנו אופני יצירת המנורה, וללמד על הסכנה הגדולה שבענין חכמת התורה, שיכול אדם ליפול עד שאול תחתית אם יסמוך עצמו על כוחו ועל כשרונו.

תכלית הידיעה שלא נדע

ובזה יתיישב ענין המקראות שאין להם הכרע, שהביא רש"י דייקא בכתוב דידן גבי שיקוד המנורה, שאין ידוע אי שיקוד אגביעי המנורה או אכפתוריה ופרחיה, ולא הביא דברי חז"ל הללו גבי שאר המקראות שאין להם הכרע, ללמדנו על בחינת המנורה, שהיא חכמת התורה בדייקא, שאם יסמוך אדם על כשרונו ועל רוחב דעתו והבנתו, אחריתו עדי אובד, וכניסתו לבחינת חכמת התורה, צריכה להיות כענין המנורה, שנתגלה טפח ונתכסה טפחיים, כדי שידע האדם שכל ידיעותיו הגדולות והנפלאות, וכל השגותיו בתורה הקדושה וחכמתה, הם כאין וכאפס מחכמת התורה האמיתית, וגם מה שהשיג אינו אלא ככלב המלקק טיפה מן הים הגדול ורחב הידים, הנה אשר על כן דייקא בענין המנורה מצינו כזאת שלא הכריע הכתוב דין השיקוד, אף שהוא נצרך לדינא, והוצרך רבינו הרמב"ם להכניס עצמו בדוחקים ולהחמיר מספק לשקד את כל מעשי המנורה, מה שלא מצינו דוגמתו בשאר הכלים, משום שבענין המנורה בחכמת התורה, ביקש רחמנא להדגיש את מיעוט דעת האדם, עד שאינו יכול להכריע בפשט דברי הכתובים, וע"כ מצינו גם שהיפך הכתוב לעסוק בקני המנורה עוד קודם שעסק במנורה עצמה, ע"מ לרמז שידע האדם שהמנורה וכליה הרומזים לחכמת התורה, הם עמוקים ורחבים, ארוכה מני ארץ ורחבה מני ים, ומי פתי יסבור שהבין השיג באמת איזה ענין בתוה"ק, ויש לזכור ולשנן בכל עת את היסוד הכי חשוב בענין עסק התוה"ק, ובלשון **רבינו ידעיה הפניני** (בחינת העולם פכ"ג) 'תכלית הידיעה שלא נדע'. שזה באמת תכלית הידיעה, שיעמול האדם בכל כוחו להשיג הידיעה, אבל גם אחר שסובר שהבין והשיג, שיידע שלא השיג כלל, ותכלית ידיעתו שיידע שאינו יודע מאומה.

אמור לחכמה אחותי את

ואזכיר בכאן מאמר יקר וחריף שזכיתי לשמוע מפה קדוש **מו"ר הרה"ק הבית ישראל זיע"א**, שזה עתה בב' לחודש אדר חל יומא דהילולא קדישא דיליה, כששח עמי פעם בענין סכנת החכמה, שמחד יכולה לחיות בעליה אם יודעים היאך לשתמש בה, ומאידך אם סומך האדם את עצמו אפילו מעט על חכמתו וכשרונו, הנה הוא מסוכן ליפול עד שאול תחתית, ע"פ מאמר החכם מכל אדם (משלי ז, ד) 'אמור לחכמה אחותי את', ודרשו חז"ל (שבת קמה:) 'אמור לחכמה אחותי את, אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך, אומרהו'. ואמר הרה"ק הבית ישראל זיע"א בחריפות לשונו

הקדושה, שאין היקש למחצה, ויש לומר גם איפכא, כשם שאחותך אסורה, כך חכמה אסורה, שאסור לאדם שיסמוך עצמו על חכמתו, והוא אסור כאיסור אחותו.

אחותך דכתב רחמנא למה לי

ובאמת מצינו שאמרו בגמרא (יבמות כב:) 'אחותך דכתב רחמנא למה לי, מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא'. נמצא שדייקא בענין אחותך, רומז לבחינת החכמה, אמור לחכמה אחותי את, דייקא בענין זה טרח הכתוב לכתוב ענין הנלמד מסברא פשוטה של קל וחומר, הידועה לכל בר דעת, לפי שדייקא בענין החכמה, בבחינת אחותך, צריך ליזהר מאד שלא יסמוך על סברתו והבנתו, כי מה ערך לחכמת האדם, ואפילו החכם הגדול ביותר, אלא כל העת לזכור שבחינת החכמה היא 'כח מה', דלית ליה מגרמיה כלום, 'ונחנו מה'.

הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה

ובאמת בענין זה בדורנו דור עני ויתום, אנו צריכים לחיזוק גדול ביותר, שבדורנו אנו מרבים לשבח ולהלל, לפאר ולרומם את בעלי הכשרונות, ומייסדים ישיבות ומוסדות רק למצויינים, ומהללים את חכמת התורה ולא את התורה ונותן התורה, ומתוך כך אין התורה מתקיימת באותם לומדים, לפי שאין דעתם שפלה עליהם, ובאמת שהיו צריכים לשבח ולהלל ולרומם את אותם שהם עמלי תורה, אותם שאינם בעלי כשרונות, בהם תתקיים התורה, ואיתא בגמרא (נדרים פא.) 'הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה'. והלוא אמרו בגמרא (שם מא.) 'נקטינן אין עני אלא בדעה', נמצא שבני עניים שמהם תצא תורה, היינו אותם שהם עניים בדעת, ודייקא מהם תצא תורה, וכידוע שאמר **הגאון החזון איש זצ"ל** שהוא מחבב מי שראשם כבד עליהם, ומוחם אטום וחתום, כי דייקא הם ע"י עמל התורה, ישיגו השגות גבוהות ונשגבות בתוה"ק, ותתקיים התורה בידם, וכנודע שהחזון איש עצמו לא נודע כבעל כשרון גדול, אלא זכה להשגותיו הנוראות בתוה"ק, שכל רז לא אניס ליה בכל התוה"ק, ובכל החכמות כולם, בזכות עמלו ויגיעתו הנוראה בתוה"ק, וזה הלימוד העולה מפרשתן לכל אחד ואחד, לרומם ולשבח את עמל התורה, ולא את בעלי הכשרונות בתוה"ק, וליזהר ולהשמר מכל משמר מעניני חכמת האדם, שלא לבוא לכדי גאות, שסופו יורש גיהנום, ובזה נזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ותתקיים התורה בידינו, אכי"ר.

זאת תורת האדם

בחינת המנורה מורה על תורה שבעל פה, שבה מחדש האדם חידושים ודרכים, ויכול ח"ו ליפול לגאות והתנשאות, וע"כ דייקא במעשה המנורה נסתמו הכתובים, ללמד שתכלית הידיעה שלא נדע, ועיקר לימוד התוה"ק הוא רק בעמל ויגיעה, שהקב"ה מתאוה להם, ולא בבחינת חכמה לבעלי כשרון ומעלה, ודייקא מבני עניים בדעת תצא תורה.

נתרם ע"י הגאון

מורינו הרב **אהרן דוד ניישטאדט** שליט"א

רב ומו"ץ דקהילתינו הקדושה

לעילוי נשמת

בנו יקירו רב חביבו אהוב למעלה ונחמד למטה מאיר פניו לכל אחד האברך היקר זה מבני עליה שייף עייל ושייף נפיק ולא מחזיק טיבותא לנפשיה

הרה"ח ר' **מאיר** ז"ל

ליום הייא"צ הראשון ג' אדר

ת.נ.צ.ב.ה.

זכות הפצת התורה תעמוד למורינו הרב שליט"א שאך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו וירבה גבולו בתלמידים מקשיבים וימשיך להרבות תורה ויראה בבתי ישראל בבריות גופא ונהורא מעליא מתוך נחת הרחבת ויישוב הדעת בשמחה ובטוב לבב לאוי"ט

©

כל הזכויות שמורות

מכון 'המאור שבתורה' שע"י מוסדות טאלנא

ע"ש ר' **פסח אליעזר** ז"ל

ב"ר **זלמן יהודה לייב** ז"ל **קורדיש**

התהלך בתום וביושר תמך מכספו בתורה ובלומדיה

שיכתוב מקלטת, האחריות על העורכים בלבד,

הארות והערות, תרומות והנצחות ניתן לפנות

ת.ד. 50322 ירושלים טלפקס 025827541

מייל tolna10@gmail.com